

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Kliimaministeriumile

Meie: 30.08.2023 nr 1-5/23/5902

Eesti Keskkonnaühenduste Koda seisukoht Euroopa Liidu välja astumise kohta Energiaharta lepingust

Eesti Keskkonnaühenduste Koda toetab Euroopa Liidu taganemist energiaharta lepingust. Leping on selgelt vastuolus ELi kliimaalaste kohustustega, võimaldades energiaettevõtetele vaidlustada mitmeid riiklike kliimameetmeid, mis kahjustavad nende äritegevust ning nõuda kompensatsiooni. Tõenäoliselt suureneb taoliste juhtumite arv tulevikus, kui liikmesriigid hakkavad täitma ELi rohelise kokkuleppe ja Pariisi leppe raames võetud kohustusi. Hiljutise [Rahvusvahelise Keskkonna- ja Arenguinstituudi aruande](#) järgi on energiaharta lepingul suur negatiivne mõju söekaevanduste kaotamisele, sest leping kaitseb vähemalt 51 söekütteil töötava elektrijaama alles hoidmist.

Nagu on öeldud ka ELi Nõukogu otsuse eelnõus, ei sobi "piiramata ajaks fossiilkütustele antav kaitse kokku Euroopa rohelises kokkuleppes, kavas „REPowerEU“ ja kliimamääruses sisalduvate ELi eesmärkidega kiirendada üleminekut fossiilkütustelt taastuenergiale, saavutada suurem energiasõltumatus, tagada ELi energiajulgeolek ning täita kohustus vähendada 2030. aastaks heitkoguseid vähemalt 55% ja saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus”.

Energiasüsteem vajab põhjalikku ja kiiret muutust, saavutamaks 2050 kliimaneutraalsuse eesmärki. Energiaharta lepinguosalisena on vajalik energiaüleminek liigselt kulukas ja vajalike otsuste tegemine aeglustatud. Energiaharta leping on eelkõige kasulik tööriist fossiilkütuseid tootvate ettevõtete käes, kellele on antud hoovad veenmaks valitsust kavandatud kliimameetmeid vähendama või peatama. Kliimameetmete kaitsmine võib osutuda ootamatult kalliks ka liikmesriikidele. Mitmel juhul on Energiaharta alusel väljamakstud summad tunduvalt ületanud ettevõtete investeeringuid, sest lepingu alusel on neil õigus saada hüvitist tulevase hüpoteetilise kasumi eest, mida nad oleksid võinud teenida.

Mida kiiremini EL energiaharta lepingust lahkub, seda vähem fossiilsete kütuste investeeringuid energiaharta kaitse alla jääb.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton, Eesti Keskkonnaühenduste Koda koordinaator

Eesti Keskkonnaühenduste Koda ühendab ühteteistkümnet keskkonnaorganisatsiooni: Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Balti Keskkonnafoorum, Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing "Sorex", Läänerannik, Nõmme Tee Selts, Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering, Keskkonnaõiguse Keskus.